

פרשת משפטים תשפד – ביוש ושיימינג ברשת ובתוך הבית הפרטי

1. **שמות כא, לז:** כי יגנב איש שור או שה וטבח או מכרו - חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת השה - **בבא קמא זז, ב:** אמר רבי עקיבא: מפני מה אמרה תורה טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה? מפני שנשתרש בחטא [העמיק ושנה בחטא].
- אברבנאל:** הגנב נתחייב בתשלומי שניים אם היה עדין בידו להשיבו לבעליו. אמנם כשקשרו ועקדו לטבחו כבר גנבו שנית, וכאשר הרביצו על הארץ שלישית, וכשחטו ארבע - כי כל מעשה מאלו הוא פועל רעה ומגונה בעצמו. וכן בעניין המכירה והפשרה והמסירה לקונה וקבלת המעות ממנו.
- מורה נבוכים ג, מא:** כל שיהיה מן העבירה והחטא יותר נמצא וקרוב להיעשות, ראוי שיהיה עונשו יותר קשה כדי שיימנעו ממנו. מפני זה תשלומי גונב צאן הם כפל תשלומי שאר המטלטלים, רצה לומר תשלומי ארבעה, ובתנאי שהוציאם מתחת ידו במכר או ששחטם. מפני שמנהגם על הרוב להיות בשדות ואי אפשר לשמרם כמו ששומרים הדברים שבתוך המדינה. ומפני זה דרך הגונבים אותם שימהרו למכרם עד שלא יודעו אותם או לשחוט אותה בעבור שתשתנה צורתם. ותשלומי גנבת הבקר הוסיף בו אחד מפני שגנבתן קלה יותר, כי הצאן ירעו מקובצים ואפשר לרועה לשומרם ויותר אפשר לגנבם בלילה. אמנם הבקר ירעו מפוזרים ותרבה בהם הגנבה.
- רש"י:** אמר רבן יוחנן בן זכאי: חס המקום על כבודן של בריות: שור שהולך ברגליו ולא נתבזה הגנב לנושאו על כתפיו – משלם חמשה, שה שנשאו על כתפו – משלם ארבעה. אמר רבי מאיר: גדול כחה של מלאכה, שור שבטלו ממלאכתו – חמשה, שה שלא בטלו – ארבעה.
- ליקוטי שיחות טז/263:** איך יתכן ש'כבודן של בריות' הוא כל כך נוגע, עד שעבור ביזיון קטן כזה, מפחיתים את ערך הגניבה?
2. **שמות כ, כא:** ולא תעלה במעלת על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו - **רש"י:** כשאתה בונה כבש למזבח, לא תעלהו מעלות מעלות, אלא יהיה חלק ומשופע: 'אשר לא תגלה ערותך' – שעל ידי המעלות אתה צריך להרחיב פסיעותיך, ואע"פ שאינו גילוי ערוה ממש, שהרי כתוב 'ועשה להם מכנסי בד', מכל מקום הרחבת הפסיעות קרוב לגילוי ערוה ואתה נוהג בהם מנהג בזיון. והרי דברים קל וחומר: ומה אבנים הללו שאין בהן דעת להקפיד על בזיון, אמרה תורה הואיל ויש בהן צורך לא תנהג בהן מנהג בזיון, חברך שהוא בדמות יוצרך ומקפיד על בזיון, על אחת כמה וכמה.
- ליקוטי שיחות כא/122:** האם כדי ללמד איסור ביוש, צריך להגיע לקל וחומר מאבני המזבח?!
- בבא מציעא נח, ב:** כל המלבין פני חבריו ברבים כאילו שופך דמים ... שהרי רואים שמסתלק הדם מפניו ופושט חיוורון ... אמר דוד: אפילו בשעה שעוסקין בנגעים ואהלות אומרים לי דוד הבא על אשת איש מיתתו במה [כרמז פוגע לחטא בת שבע]? ואני אומר להם מיתתו בחנק ויש לו חלק לעוה"ב, אבל המלבין את פני חבריו ברבים אין לו חלק לעוה"ב.
3. **ספר חסידים סימן נד:** איזו היא רציחה שאינה ניכרת לעיניים והעונש גדול מאוד והעבירה קלה [למטה] וחמורה למעלה? הבושה! המבייש פני חברו ברבים או מצערו בפני מי שמתבייש ומצטער.
- ליקוטי שיחות טז/263:** הגמרא אומרת (ברכות יז, א): 'אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי, שלא הקדימו אדם שלום מעולם ואפילו נכרי בשוק'. רואים מכאן עד כמה היה יקר כבוד הבריות בעיני ריב"ז, ואפילו כלפי נכרי ואפילו נכרי הנמצא בשוק (תואר רחובי). על אחת כמה וכמה שהגנב כבר התחרט על גניבתו ולכן יש משמעות אפילו לביזיון קטן ביותר.
- תענית כ, א-ב:** מעשה שבא רבי אלעזר (בן ר') שמעון מבית רבו והיה רכוב על החמור ושם שמחה גדולה והיתה דעתו גסה עליו מפני שלמד תורה הרבה. נזדמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר. אמר לו שלום עליך רבי, ולא החזיר לו. אמר: ריקה, כמה מכוער אותו האיש, שמא כל בני עירך מכוערין כמותך? אמר לו: איני יודע, לך ואמור לאומן שעשאני כמה מכוער כלי זה שעשית. ידע שחטא וירד מן החמור ונשתטח לפניו. אמר איני מוחל עד שתלך לאומן שעשאני ותאמר כמה מכוער כלי שעשית.
- תוכן מליקוטי שיחות כא/3-122:** אף שהאבנים אינם בכלל בגדר הרגשת ביזיון, אבל על ידי מנהג ביזיון בהם, מבזים את ה'צורך שלהם', את הכוהנים שצריכים לאבנים כדי לטפס למזבח ואת כל ישראל שמזבח נברא להאריך ימיהם. קל וחומר לאדם שהוא "בדמות יוצרך" והקשר שלו לקב"ה בולט וניכר וכבודו חשוב שבעתיים, וגם מקפיד על ביזיונו והביזיון פוגע ומשפיל מצדו עצמו.